

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

MARKÉTA ŽIŠKOVÁ

III. ročník – prezenční studium

Obor: Německý jazyk a výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

PŘÍRODNÍ ŽIVLY

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ak. soch. Tomáš Chorý

OLOMOUC 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 18. 6. 2010

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji Ak. soch. Tomáši Chorému, za odborné vedení práce a poskytování rad.

Obsah

Úvod.....	5
TEORETICKÁ ČÁST	6
1. Hledání tématu	6
2. Přírodní živly	7
2.1. Historie, filozofické objevy a alchymie	7
2.2. Znaký a symbolika	10
2.3. Živel Oheň	10
2.3.1 Historie.....	11
2.3.2 Symbolika a atributy	12
2.4. Živel Země	13
2.4.1 Symbolika a atributy	14
2.5. Živel Vzduch.....	15
2.5.1 Symbolika	15
2.6. Živel Voda	16
2.6.1 Historie.....	16
2.6.2 Symbolika a mýty	17
3. Rebecca Rupp.....	20
3.1. Tvorba a stručný obsah knihy	20
PRAKTICKÁ ČÁST	22
4. Design	22
4.1. Volba grafického designu	22
4.2. Plakáty.....	22
4.3. Barva.....	23
4.4. Postup práce	23
4.5. Živly.....	24
Závěr	26
Obrazová příloha.....	27
Seznam vyobrazení	31
Použitá literatura	32
Anotace	33

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala přírodní živly. V posledních letech se přírodní živly staly probíranou tematikou a musím se přiznat, že i já sem jim podlehla a rozhodla se o nich zjistit více. Informace o těchto elementech sem začala shromažďovat již v druhém ročníku svého studia a zdrojů bylo mnoho. Čím víc jsem se do dané problematiky dostávala, tím více jsem byla překvapená, jak moc jsou naše životy jimi ovlivněny. Přírodní živly nejsou jen 4 elementy, které mají ničivou sílu. Jejich počátky sahají až do pravěku, ke stvoření světa. Jsou prázákadem všeho a jsou v každém z nás, i když jinak než se zdá. Ve své práci se pokusím tyto elementy představit z několika pohledů. Ráda bych ukázala, že živly nejsou jen ničivé elementy, ale jsou pro nás určitým způsobem nepostradatelné aspekty, které ovlivňují naše každodenní životy. Za pomoci mé práce se společně vypravíme až do pravěku, k počátkům jejich objevu, přes dávné rituály, symboliky, teorie filosofů a v neposlední řadě i do 21. století.

Samotná práce je rozdělena na dvě části (teoretickou a praktickou). V teoretické části se věnuji poznatkům, které jsem o daných elementech nashromáždila a následně rozdělila do několika bloků. V úvodní části se věnuji všem elementům. Zaměřuji se na počátky jejich původu, teorie filosofů i pohled na živly v 21. století. Dále se věnuji jednotlivým elementům v samostatných oddílech, kde je rozebírám z několika pohledů. Oddíly jsou zaměřeny na historii, symboliku, současný stav a nechybí ani vlastní názor a celkové shrnutí. V závěru této části se věnuji Rebecce Rupp (autorce propagované knihy). Seznamuji čtenáře s jejím životem, tvorbou a samozřejmě i s její slavnou knihou *Čtyři elementy: voda, vzduch, oheň, země*. Na tuto teoretickou část volně navazuje i část praktická, kterou tvoří kolekce plakátů. Plakáty vycházejí jednak z poznatků, které jsem o elementech získala a také z pocitů, které mě při jejich tvorbě provázely. Na každý živel jsem se rozhodla vyhradit jeden plakát o velikosti B1, který se daný živel pokusil přiblížit a představit. Tyto plakáty jsou tvořeny nejen jako bakalářská práce, ale i zakázka pro dobrovolná sdružení, které má v úmyslu uspořádat besedu o zkušenostech s knihami Rebeccy Rupp (známé americké spisovatelky). Právě tato spisovatelka se zabývá vědeckou literaturou a publikovala knihy o přírodních živlech. Cílem propagovaného semináře je přiblížit a představit její tvorbu. Pomocí plakátů se pokusíme nalákat co nejširší veřejnost, ale hlavně představit jednotlivé živly, které jsou tématem mé práce.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Hledání tématu

K volbě a konečné realizaci tohoto tématu vedla nelehká cesta. Ze začátku jsem měla v plánu zpracovávat plakáty jen jako představení přírodních živlů a ukázkou jejich živelnosti. To se však již od začátku jevílo jako méně zajímavé a plakáty přestávaly mít jasný a konkrétní cíl své propagace. Právě v té době, kdy jsem přemýšlela o celé své práci, mi byla nabídnuta zakázka na propagaci podzimního semináře, který je věnovaný Rebecce Rupp.

Seminář, který se věnuje jejím knihám, se pro mě stal východiskem celé práce. Díky tomuto semináři dostaly mé plakáty jasný a konkrétní cíl. Hned na začátku jsem se spojila s agenturou, která mi přiblížila celý seminář, jeho požadavky, podmínky a hlavně cíle. Díky této konzultaci jsem získala jasnou představu, jak by vše mělo vypadat a probíhat. Plakáty by měly být základním pilířem této akce, neboť by měly mít informační a propagační funkci. Měly by svou tematikou celou akci přiblížit a především získat zájem a následnou účast co nejširší veřejnosti.

Mé prvotní kroky tedy směřovaly k literatuře Rebeccy Rupp, neboť nejprve jsem se musela seznámit s knihami, které jsem měla následně propagovat. Její knihy se pro mě staly jak zážitkem, tak i inspirací pro mou tvorbu. Je pravdou, že jsem při své tvorbě byla ovlivněna mnoha médii a mnohou literaturou, avšak přes to vše jsem se snažila, vyjádřit živly tak, jak je vnímám já.

2. Přírodní živly

Živel je slovo, vytvořené Jungmannem jako překlad latinského *elementum* a řeckého *stoicheion*, která znamenala prvek, počátek, písmeno. V češtině se užívá často v množném čísle pro:

- Přírodní síly, zejména pokud působí ničivě (živelná pohroma),
- Složky světa, zejména v alchymii,
- Metaforicky pro nezkrotné děti, podezřelé nebo podvratné skupiny.¹

Odtud také *živelný*, neodolatelný nezamýšlený a přitom mocný.

Úvodem je ještě dobré říci, že za základní projevy byly považovány právě živly, proto také nesou označení *jednoduchá těla*. Tělesnost a smyslová vnímatelnost jsou všem živlům společné, liší se však kvalitou tělesnosti. Každý živel logicky vyvolává jiné vnímání a působení. Každý je totiž vnímán jiným smyslem (oheň zrakem, vzduch sluchem čichem, voda chutí a země hmatem).

2.1. Historie, filozofické objevy a alchymie

Doklady shromážděné pro heslo živel ve staročeském slovníku bohatě dokládají dlouhou tradici a patrně obecnou znalost slova živel ve smyslu prvopočátek života, podstata, živý tvor, ale také žijící látka. V představách holozoiků ve starověkém Řecku byl element hmotnou pralátkou, oživenou hmotou. Učení Tháleta o vodě, Anaximena o vzduchu, Hérakleita o ohni a Empedokla o zemi uvedl v systém Aristoteles a jeho pojetí čtyř živlů pak na dlouhá staletí dominovalo ve filozofii i v utvářejících se přírodních vědách uvnitř ní. Středověcí scholastikové zdůrazňovali počet čtyř poukazem na čtyři řeky v ráji, čtyři roční období, čtyři světové strany. Na tuto koncepci se napojilo učení kabale (předchůdce matematiky), astrologie (předchůdce astronomie), alchymie v učení o čtyřech skupenstvích a lékařství v učení o čtyřech typech lidských přirozeností. Především ale byla koncepce čtyř živlů základem, od něhož se od středověku odvíjela školní výuka.²

V minulosti byly živly chápány jako přírodní síly, které vytvářejí podmínky pro vznik a existenci všeho živého i neživého. Nauka o čtveré podstatě všech hmotných věcí, nebo o čtyřech živlech se tedy poprvé objevuje ve starém Řecku. Prvním přírod-

1) <http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDivel>

2) Ludmila Tarcalová, *Kult a živly*, Uherské Hradiště 1999, s. 195-196.

ním filosofem byl podle helénské tradice *Thales Milétský*, který žil v šestém století př. n. l. Víme o něm pouze z pozdějších zpráv, neboť žádné z jeho děl se nezachovalo. Důležité je však to, že se pokoušel vysvětlit všechny pozorované přírodní jevy jako změny jediné substance, vody, která se vyskytuje v pevném, kapalném a plynném skupenství.

Thales nesporně přispěl k rozvoji přírodních věd jedním zásadním příspěvkem. Tím, že jako základní element vši hmoty pojmenoval určitou substanci, se vydal kritice, která na sebe nenechala dlouho čekat. Jeho vlastní žák, Anaximandros velice brzy zdůvodňoval, proč nemůže být voda základní substancí. Jelikož základní vlastností vody je vlhkost, nic nemůže být svým vlastním protikladem. Proto, kdyby měl Thales pravdu, by nemohl existovat opak vlhkosti, a tedy by nemohly existovat suché věci, které však ve světě pozorujeme. Thales se tedy mýlil. A tak se zrodila kritická tradice, která má pro pokrok vědy zásadní důležitost.

Thaletovy domněnky odstartovaly intelektuální explozi. Ta většinou spočívala ve stále důkladnější kritice jeho ideje základní substance. Byly navrhovány a zamítány různé substance, nakonec ale převládla idea více elementů, kterými lze popsat takové protikladné vlastnosti jako vlhko a sucho, horko a chlad. Dvě století po Thaletovi přijala většina přírodních filosofů doktrínu o čtyřech elementech: země (studená a suchá), oheň (horký a suchý), voda (studená a vlhká) a vzduch (horký a vlhký). Všechna tělesa se skládala z těchto čtyř elementů.³

Další filosof zabývající se elementy byl *Empedoklés z Akragantu*. Ten hovoří o čtyřech kořenech věcí: Slunci (oheň), Zemi (země), Moři (voda) a Nebi (vzduch). Vznik a zánik věcí se podle něj děje slučováním a rozlučováním těchto živlů v určitých poměrech. *Platón* přiřazoval každému živlu tři vlastnosti: Ohni (jas, jemnost, pohyb), Zemi (temnost, hustotu, klid), Vzduchu (jemnost, pohyb, temnost), Vodě (temnost, hustotu, pohyb). Významný posun v živlové teorii přinesl *Aristoteles*, který přisoudil každému živlu dvojici vlastností. Každý živel má tedy jednu vlastnost, která je specificky jeho, a druhou, která jej spojuje s živlem následujícím. Tímto nabývá živlová teorie na dynamice.⁴

3) http://www.jcmf.cz/lib/i_hvedy.html

4) <http://spimajim.nazory.eu/zivly/informace-o-ctyrech-zivlech.html>

Další záznamy o čtyřech elementech pocházejí od alchymistů. S alchymii se setkáváme již v nejstarších chrámových dílnách, které byly v Egyptě (kolébka evropské alchymie) a lze doložit fungování již před rokem 3200 př. Kr. Dále se stopy po alchymii dají objevit v Mezopotámii a lze vysledovat stopy vzniku alchymie v Číně. První alchymisty však můžeme hledat v mnoha kulturách a civilizacích dávno ztracených. Alchymisté té doby se zabývali teorií stavby hmoty. Vycházeli z teoretických základů, které umožňovaly transmutaci. Převzaty a rozpracovány byly hlavně tři hlavní teorie: *Teorie čtyř elementů*, *Teorie rtuti a síry* a *Teorie tria prima*. Nás však zajímá jen ta první, tedy *Teorie čtyř živlů*. Ta vycházela z řecké přírodní filosofie, především z představ *Aristotela ze Stageiry* (384-322 př. Kr.). Podle této teorie je základem hmoty primární materie, která má 4 základní kvality: horko, chlad, sucho a vlhko. Spojením vždy dvou těchto kvalit vznikají elementy: oheň, voda, země a vzduch.

Živly byly již od dob Starého Řecka spojovány se čtyřmi typickými kategoriemi lidských projevů, jak je definoval *Hippokratés* (ohnivý choleric, zemitý melancholik, vzdušný sangvinik a vodní flegmatik). *C.G.Jung* přichází s analogickou čtveřicí tzv. psychických funkcí, které vymezují čtyři psychologické aspekty psychické orientace. Vnímání konstatuje, že něco je, myšlení zjišťuje, co to je, cítění nám říká, zda se nám to hodí, líbí či ne, zda to chceme přijímat či ne, a intuice nám napoví, odkud to pochází a kam to spěje. Psychické funkce představují čtvero přístupů, čtvero psychických aktivit, které nám slouží ke zpracování a příjmu obsahů přicházejících z vnějšku nebo zevnitř.⁵

Stručně řečeno, v antickém Řecku filozofové věřili, že svět byl vytvořen z pralátky, tzv. apeironu. Někteří tvrdili, že apeironem je voda, jiní zase, že je jím oheň. My dnes víme, že svět je tvořen čtyřmi základními elementy, snad je můžeme nazývat také pralátkami, a to vodou, ohněm, zemí a vzduchem. Postupem času bylo možné zjišťovat, že každý tento živel můžeme vystopovat ve věcech kolem sebe a dokonce v nás samých. Pralátkám od pradávna přisuzujeme také určité vlastnosti, mají svůj charakteristický tvar, ale mohou se vyskytovat v různých podobách, barvách, každá pralátka se jinak pohybuje a vydává různé zvuky.

5) <http://spimajim.nazory.eu/zivly/informace-o-cetyrech-zivlech.html>

2.2. Znaky a symbolika

V dnešní době si lidé pod pojmem přírodní živly představí něco silného, ničivého, energického. Lidem se před očima vybaví povodně, požáry, zemětřesení, tornáda a jiné živelné katastrofy, které se již staly součástí života dnešního člověka. Ale živly nejsou jen ničivé a životu nebezpečné. Jsou to 4 základní elementy, které se na naší planetě vyskytují od pradávna, jsou součástí našeho všedního života a mnohdy jsou nám ku prospěchu. Jen se na to podívejme z jiné stránky. Je pravdou, že pokud se oheň vymkne kontrole, dokáže způsobit živelné katastrofy, spálí téměř vše, k čemu se přiblíží, a umí budit hrůzu. Nejsou to ovšem jen tyto vlastnosti, kterými se pyšní, již od pradávna je oheň spojován s hlavním zdrojem tepla. Vzduch dokáže způsobit velká tornáda, vichřice, dokáže svou silou doslova rvát stromy ze země, ale bez něj bychom nedokázali žít, neboť je hlavním zdrojem kyslíku, který je k lidskému životu nepostradatelný. Země jako jeden ze čtyř elementů dokáže způsobit silná zemětřesení a umí člověka připravit i o střechu nad hlavou, ale zároveň je to symbol domova a původ lidstva. Poslední z elementů je voda, která nám v posledních letech dokázala, že je schopná se rozbouřit a způsobit ničivé katastrofy (tsunami a povodně). Je ovšem počátkem života na naší planetě, symbol zrození a společně se vzduchem tvoří základní podmínky pro existenci života na Zemi.

Jak je již patrné přírodní živly mají v našem životě dvě stránky. Já se pokusím ve své práci obě tyto stránky představit a přiblížit pomocí několika příkladů.

Nejmocnější z živlů je oheň. V kanonické knize o Cestě a její Síle se můžeme o živlech dočíst „*Jsou čtyři velcí pod nebesy, z nichž jeden je králem*“.⁶ A právě tímto králem živlů bych si dovolila začít.

2.3. Živel Oheň

Když se nad tímto živlem zamyslím, zjistím, že oheň je v podstatě živou bytostí. I on je smrtelný a netrvá věčně. Jeho existence je krátká, ale může být zapálen zas a znovu. Oheň je v určitém smyslu svobodnou bytostí, když do něj vhodíme mokřý kus dřeva tak jej udusíme, ale když jej položíme k jeho okraji, má čas vyschnout a tudíž se rozhoří, až bude chtít. To mi připadá jako spolupráce svobodných jedinců. Když se na to tak díváme, tak i oheň stejně jako lidé k sobě někoho potřebuje. Vždyť oheň, to

6) <http://www.crg.cz/~historie/referaty/starovek/asi/cinske-nabozenstvi.htm>

nebývá jen jediný hořící kus. Málokdy se podaří zapálit jeden klacek, aby dlouho hořel. Vždy jsou zapotřebí alespoň dva. Jeden plamen se proplétá s druhým a navzájem se podporují.

Jak už sem se zmínila na začátku, oheň je možné vnímat jako bytost. Ne však bytostí neviditelnou. Lze jej vnímat tělesnými smysly. Oheň roste, šíří se a dokonce i množí. Pokud by, jsme se na oheň dívali jako na energii, tak je potřeba říci, že je zdrojem světla a tepla.

2.3.1 Historie

Historie tohoto živlu sahá až do pravěku, kde byl člověk odkázán na jednoduché nástroje, jako byly opracované kameny, zvířecí kosti a jiné. Zásadní vliv na rozvoj mělo proto ovládnutí ohně, díky němuž člověk získal významný prostředek k výrobě dalších nástrojů. Z počátku se oheň používal jen k opracování dřeva (opalování špiček kopí), teprve později měl význam pro rozvoj zemědělství, výrobu keramiky a jiné. Oheň byl pro prehistorického člověka tak důležitý, že se začal objevovat i v rituálech. Byl zobrazován na keramice a jiných artefaktech. Stal se tedy posvátným prvkem, ke kterému se vztahují různé mýty a rituály.

⁷ obr. č.1 Zápalná oběť proroka Eliáše před Baalovými kněžními

Snad nejznámějším ohnivým mýtem je řecký příběh o Titánu Prométheovi: *když vládce bohů Zeus odebral lidem oheň, ukradl jej Prométheus z Héfaistovy výhně a ukrytý ve stonku jakési rostliny ho donesl lidem, které přitom rovněž naučil tavbě kovů a řadě dalších dovedností. Diem byl za tento čin potrestán. Héfaistos ho na Kavkaze přikoval ke skále, kam za ním každý den přilétal orel, který mu dráсал játra. Ta do druhého dne dorostla a vše se opakovalo. Zachránil ho až největší řecký hrdina Hérakles, který orla zastřelil a Prométhea osvobodil. Ten se nakonec s Diem smířil a stal se nesmrtelným.*⁸

7) Kolektiv autorů, Živel Oheň-Energie, Koniklec 2004, s. 20.

8) Kolektiv autorů, Živel Oheň-Energie, Koniklec 2004, s. 24.

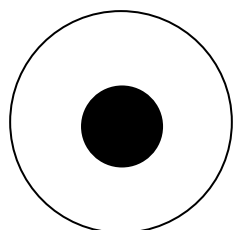
⁹ obr. č.2 Vyobrazení řeckého příběhu o Titánu Prométheovi

Ovšem i do dnešní podoby se zachovaly určité rituály spojené s ohněm. Tak například ohně v předvečer Všech svatých (Dušičky, Halloween) jsou předzvěstí příchodu chladnějšího období, jde přitom o podobu svátku mrtvých. Dále mě napadá, že v případech neštěstí a živelných pohrom se zapaloval nouzový oheň.

Stručně řečeno, v minulosti byl oheň vnímán jako posvátný úkaz a proto byl mnoha způsoby náležitě uctíván a zobrazován. Dnešní člověk se však na oheň dívá jako na nedílnou součást všedního života. Přesto existují vlastnosti, které si tento živel zachoval po celá staletí. Oheň hřeje a žhne. Je v neustálém pohybu, velký zdroj energie. Je prakticky nemožné ho spoutat. Jak se také ve své knize zmiňuje sama autorka Rebecca Rupp, podobně se vlastnosti živelů projevují i v lidském chování.

2.3.2 Symbolika a atributy

Mnoho lidí si jako symbol ohně asi představí Slunce (zdroj světla a tepla), které je podmínkou života na Zemi. Možná proto Slunce vystupovalo v mnoha kulturách jako nejvyšší z božstev (ve starém Egyptě jako bůh Re). Symbolem Slunce je kruh, který představuje nekonečno.¹⁰

¹¹ obr. č.3 Symbol slunce (odraz božského principu)

Dalším významově bohatým symbolem ohně je svíce. Její plamen připomíná čas lidského bytí. Je atributem světla víry a symbolem lidské duše. Různé podoby ohně

9) http://www.discworld.cz/images/ruzne/vite_ze/large/prometheus.jpg

10) Milan Mysliveček, Panoptikum symbolů, značek a znamení, Horizont 1992, s. 92.

11) Kolektiv autorů, Živel Oheň-Energie, Koniklec 2004, s. 30.

představují také symboly a atributy svatých. Například sv. Benedikt z Aniane (jáma nebo oheň), sv. biskup Polykarp (hořící hranice).

¹² obr. č.4 Prometheus (z řecké mytologie Titán) nesoucí oheň

Živly se také uplatňují při rozlišení typů lidského chování (temperamentů). Ohni odpovídá choleric (chování výbušně aktivní). V lidech s tímto temperamentem stále něco plane, stále musí něco dělat. Mají za úkol podněcovat druhé. K ohnivým znamením zvěrokruhu patří Beran, Lev a Střelec. Jejich síla je mužská, dává věcem nové obsahy a směr. Je-li jí však příliš mnoho, pak ničí a spaluje.

¹³ obr. č.5 Nosiči symbolizující oheň

Atributy vyjadřující tento živel jsou v neustálém pohybu, neboť se stále vyvíjí. V minulosti byl tento symbol znázorňován pomocí jednoduchých tvarů. Dnes je již jeho vyjádření konkrétnější a symbol získal přesnější tvar.

Atributů pro tento živel je tedy mnoho a mnohé z nich se dochovaly i dnes. Ať už tedy byl tento živel v minulosti vnímán jakkoliv, je stále možné říci, že byl a je pro lidstvo nepostradatelný. Jen v dnešní době už není chápán s takovou úctou jako kdysi.

2.4. Živel Země

Často se stává, že když řeknete, že země je také živel podobně jako voda, oheň či vzduch, mnoho lidí se nad tím pozastavuje. Pravda je ale taková, že země opravdu živlem je a to nesmírně důležitý, neboť formuje základ toho, jak naše prostředí vypadá. Díky tomuto živlu vznikly nejrůznějšími způsoby geologických procesů horniny, kovy,

12) Kolektiv autorů, Živel Oheň-Energie, Koniklec 2004, s.22.

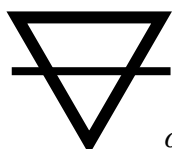
13) Kolektiv autorů, Živel Oheň-Energie, Koniklec 2004, s.20.

drahokamy a jiné. Země je také základnou celé potravinové pyramidy. Od stavebních látek, které umožňují život a růst rostlin, přes tvorbu látek zajišťující drobné živočichy. Dále k tvorbě stavebních kamenů, k proměně odpadu v organické látky atd.

2.4.1 Symbolika a atributy

Živel země ač se to nezdá, není rozhodně nehybný. Svým pohybem vlastně dokáže padat, rozpadat se, propadat se a sesouvat se. Dalo by se říci, že země je vlastně díky ostatním živlům nositelkou tvarů. Vodou nabývá schopnost přijímat tvar, působením ohně a vzduchu nabývá její podoba. Pokud bychom se pokusili tento živel porovnat s ostatními, mohli bychom říci, že země je neprůhledná na rozdíl od ostatních živlů. Není světelné povahy tak jako oheň, nepropouští světlo tak jako vzduch a také jej neodráží jako voda. Země světlo prakticky pohlcuje. Vystupuje jako stinná stránka osvětlených věcí. Poskytuje a zakládá zemská sídla a obydlí, zatímco oheň, vzduch a voda je činí útulnými a obyvatelnými.

Země se také uplatňuje při rozlišení typů lidského chování. Pod vládou zemského živlu se nachází znamení Býka, Panny a Kozoroha. Základním charakterovým projevem zemského živlu je upevňování, ochraňování a stabilita. Člověk, který *zůstává stát na zemi*, je realistický, konzervativní, spolehlivý a smyslový. Je zaměřen na materiální svět a své bezpečí.

obr. č.6 Symbol země

14 č.7 Symbol matky země (života)

Symbolů pro vyjádření zemského živlu je mnoho a jejich podoby stejně tak jako jejich původy jsou různé. Jednou je tento symbol spojován s rovnováhou protikladných prvků (YIN a YANG), jindy je zase vyjadřován za pomoci trojúhelníku přes vodorovnou úsečku, která odděluje vzdušný a zemský prostor.

Země je vlastně mateřská živitelka lidstva, která vytváří životní prostor. Je vnímána jako gravitační síla udržující vše v pohyblivých a organizovaných celcích. Symbolizuje princip stálosti, bezpečí a pevnosti. Je ale pravdou, že její zobrazení není tak jednotné a nabízí mnoho možností. Každý z nás si tento živel může představovat dle svých představ, a proto není tak snadné najít jednotné vyjádření.

14) Kolektiv autorů, Živel Oheň-Energie, Koniklec 2004, s.32.

2.5. Živel Vzduch

Na úvod bych si dovolila citovat starořeckého filozofa Anaximeneze, který za počátek jsoucna prohlásil vzduch. „*Ze vzduchu vše vzniká a do něho se zase rozkládá. Jako naše duše jsou vzduchem nám vládne, tak dech a vzduch objímá celý svět. Počátkem je neomezený vzduch, z něho vzniká, co jest, co bylo, co bude, bozi i božské věci, a ostatní vzniká z potomstva vzduchu. A taková je podoba vzduchu: když je zcela stejný, je neviditelný, ale ukazuje se chladem, teplem vlhkem a pohybem. A stále se hýbá, neboť kdyby se nehýbal, neměnil by se tolik, kolik se mění.*“¹⁵

Podle těchto slov prohlásil Anaximenes téměř neviditelný a zdánlivě nehmotný živel za prazáklad veškerého jsoucna a věřil, že právě z něho vznikla celá Země i nebeská tělesa.

Na tom, že je vzduch důležitý, se ale nemění nic. Zemská atmosféra je jedinečným kosmickým jevem. Na žádné jiné planetě, ani na žádném jiném kosmickém tělese nic podobného neexistuje. Nebo alespoň dosud nebylo vyvráceno, že by tomu bylo jinak. Díky takto složenému ovzduší se mohl na Zemi život rozvinout do dnešního nádherného bohatství. Tato průhledná látka obepínající naši planetu chrání veškerý život před chladem z vesmíru, slunečním zářením i nebezpečnými kosmickými paprsky. Díky tomu všemu můžeme vnímat svěží ranní vzduch, příjemné teplo poledne a radostně pozorujeme nádheru noční oblohy.¹⁶ Dalo by se říci, že lidé jsou bytosti vzduchu. Bez jídla můžeme žít mnoho dnů, bez vody desítky hodin, ale bez vzduchu jen pár minut. Neustále musíme dýchat a k tomu potřebujeme nejen kyslík, ale také čistý vzduch, bez znečišťujících látek. Ty ovšem sami do ovzduší dodáváme, většinou docela zbytečně např. zapálenou cigaretou. Naše atmosféra je opravdu vzácná a proto bychom si jí měli vážit a chránit ji.

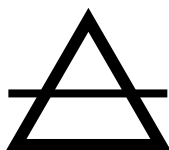
2.5.1 Symbolika

Vzduch se projevuje prouděním, vanutím, přenášením prachu, zvuku, vůní, ale hlavně neustálým pohybem. Podobné vlastnosti nalezneme u lidí narozených ve vzdušných znameních. Mezi vzdušná znamení patří Blíženeček, Váhy a Vodnář. Lidé vzduchu

15) <http://www.etf.cuni.cz/~nidlova/w-uvodFil.html>

16) Kolektiv autorů, *Vzduch jako jeden z živlů*, Koniklec 1998, s. 10.

jsou sangvinici, pohybliví a přemýšliví. Jejich posláním je předávat nové myšlenky a tak spojovat lidi mezi sebou.

č.8 Nosič symbolizující vzduch

Vzduch je nedílnou součástí naší bytosti. Důležitá je neustálá aktivita mezi našimi těly a vzduchem, neboť dýchání je základní podmínkou života. Jsme-li této aktivitu zbaveni na dobu delší než pár minut, přestáváme existovat.

Je důležité zmínit, že co je předností tohoto živlu, nebylo lidem jasné až do osvícenství, protože vzduch je nevysvětlitelný, nejistý, nepochopitelný. Dnes již vědci vědí vše o jeho složení. Žádný z dalších živlů by se bez něho nerozvíjel. Vzduch je vlastně prvkem, který nemá žádné hranice. Dává lidem nový, neomezený vhled do záležitostí. Všechno ho zajímá, všude se dostane, nezná hranice ani místa, kam by se nemohl dostat. Vzduch je pro mě takovým jevištěm vidění, slyšení a cítění. Je šířitel vůní a pachu, podob a obrazu, zvuku a hlasu. Je určitým způsobem prostředkem komunikace a nabízí mnoho možností k jeho vyjádření.

2.6. Živel Voda

Voda, jako zdroj života a podle lidové víry nejsilnější ze všech živlů, provází člověka od pravěku až po dnešek. Voda slouží lidem k uhašení žízně, k jejich tělesné očistě, k udržování čistoty oděvu a příbytků. Mocnost a potřebnost vody se projevuje ve vztahu člověka k tomuto živlu.¹⁸ V učebnicích se můžeme dočíst, že Thalés z Milétu prohlásil za Arché (počátek všeho) vodu. Učil prý, že i země spočívá na vodě a zemětřesení vykládal neklidem vln. Naproti tomu Herakleitos z Efesu, jak už jsem se zmínila na začátku, pokládal za prapočátek oheň. Je tedy těžké přesně stanovit, který ze čtyř živlů stanul na počátku.

2.6.1 Historie

Voda sama, podobně jako oheň, byla u mnoha národů jakýmsi ženským principem, což bylo spojeno s postavou panenské bohyně či vládkyně. Prameny a studánky byly pokládány za převtělené nymfy, a když se říčka za bouře proměnila v divoký

17) Kolektiv autorů, *Vzduch jako jeden z živlů*, Koniklec 1998, s. 62.

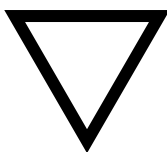
18) Ludmila Tarcalová, *Kult a živly*, Uherské Hradiště 1999, s. 131.

proud, domnívali se, že je to rozhněvaný bůh. Voda, vodní živel byl vždy spojován s bohy. Řecký bůh Poseidón dával tryskat pramenům, v Mezopotámii bůh Aššur sesílal na zem déšť, pramen života a zajišťoval tak její plodnost.¹⁹

V dnešní době je voda vnímána už trochu jinak. Je možné říci, že s vodou máme dennodenně pestré zkušenosti. Od chvíle kdy věda zjistila, že voda se dá najít takřka všude (v krystalech, v těle živočichů a rostlin), je jen krok k teorii, že je to vlastně pořád jen jedna voda. Ať už jde o vodu v mořích, řekách, či nám dobře známou vodu z potrubí.²⁰ Voda se nám představuje v mnoha podobách. Příliš horká se vypaří, příliš chladná zmrzne. Nutností je ovšem zmínit, že s přítomností a působením tohoto živlu souvisí vznik a všechny proměny života na Zemi. Prostřednictvím vody se vytváří společenství všech bytostí, rostlin, stromů a živočichů. Zásadní význam vody pro život dokládá její rozšíření (dvě třetiny povrchu naší planety jsou z vody stejně tak jako naše tělo).

2.6.2 Symboly a mýty

Voda na sebe bere nejrůznější podoby, známe ji jako pramen (symbol čistoty), studánku (osvěžení a očištění), řeku (symbol nebeské milosti), moře (vše pohlcující propast), déšť (symbol úrodnosti), mraky (symbol životních změn), sníh (čistota). Umí působit svým přebytkem (potopa) i nedostatkem (sucho). Může mít jak pozitivní, tak negativní podobu. Záchrana před smrtí žízni a na druhé straně utopení. K vodě se ovšem váží i různé bytosti, u nás jimi jsou vodníci, víly a rusalky (duše dívek předčasně zemřelých), v antickém pojetí jimi jsou nymfy.

²¹ obr. č.9 Nosič symbolizující vodu

Jak všichni dobře víme, voda bývá v mýtech spojena nejen s počátkem světa, ale také s jeho koncem, zánikem. Většinou jde o potopu určenou bohy jako trest, který přežijí jen vybraní. Ti včas staví archu naloženou zástupci zvířat i rostlin, nebo se zachraňují na plavoucím ostrově, na stromu rostoucím do nebe. Voda se může změnit v katastrofu, která očišťuje pošpiněný svět a dává mu šanci, aby se znovu narodil. Tato

19) Ludmila Tarcalová, *Kult a živly*, Uherské Hradiště 1999, s. 173-174.

20) Kolektiv autorů, *Živel Voda*, Koniklec 2005, s. 8.

21) Kolektiv autorů, *Živel Voda*, Koniklec 2005, s. 57.

biblická potopa je sdělením o zkáze a naději. O znovuzrození z vody. Ježíš srovnává dny před potopou s těmi, které budou předcházet jeho druhý příchod. Od té doby přicházejí záplavy či povodně, nikoliv však *potopy* v globálním smyslu.²² Snad k nejznámějším starozákonným motivům tedy patří potopa světa. Obraz božího trestu a nového začátku prostřednictvím Noemovy archy. Tento mýtus je znám nejen ze Starého zákona ale i z dalších kultur např. z mezopotamského Eposu o Gilgamešovi. Zde je trest popisován jako sedmidenní potopa, kterou bůh moudrosti Ea předem prozradil Untapištimovi, aby mohl zbudovat koráb pro svou záchranu.

²³ obr. č.10 Vyobrazení biblické potopy

Voda ovšem bývala v minulosti pojímána i jako déšť. Téměř ve všech zemích a dobách se dívali lidé na déšť jako na příznivý zásah Boží moci na zemi a pokládali jej, kromě symbolu trestu, za symbol úrodnosti a oplodnění. Tento déšť je v literatuře obecně nazván *zázračný déšť*.²⁴

²⁵ obr. č.11 Zázračný déšť- reliéf na sloupu Marka Aurelia v Římě

Jak je již patrné, voda bývala v minulosti pojímána mnoha způsoby. Byla symbolem jak trestu, tak i symbolem Boží moci, či úrodnosti. V dnešní době pro nás voda představuje daleko víc než jen symbol trestu nebo plodnosti.

22) Zdeněk Neubauer, *Skrytá pravda země*, Mladá Fronta 2005, s. 62.

23) <http://upload.wikimedia.org>

24) Ludmila Tarcalová, *Kult a živly*, Uherské Hradiště 1999, s. 171.

25) Ludmila Tarcalová, *Kult a živly*, Uherské Hradiště 1999, s. 172.

Říká se, že voda je vedle ohně nejmocnější živel. Prakticky ve všech filozofiích a náboženských směrech voda symbolizuje základní podmínku života. Možná proto náleží voda k ženskému principu.²⁶

Život je od vody prakticky neoddělitelný. Vždyť jednou z hlavních starostí suchozemského života je chránit se před vyschnutím. Ovšem voda nepřináší jenom tuto starost. Dokáže život nejenom dávat, ale i brát. Voda může a umí být symbolem trestu. O tomto trestu se lidé přesvědčili jak v minulosti, tak i v současnosti.

Závěrem bych chtěla říci, že voda stejně jako vzduch patří k nejdůležitějším látkám na světě, bez nichž bychom nemohli žít. Naše těla obsahují 90 % tekutin. Tak jako voda v přírodě tvoří oceány a řeky v neustálém koloběhu s atmosférou (deště), představuje i mezibuněčná tekutina v našem těle obdobně vnitřní prostředí (atmosféru pro buněčný život). Voda může napájet zemi, ale také ji zatopit. Říká se, že dostatek vody, který poskytují oceány, je považován za nevyčerpatelný, ale je tomu opravdu tak?

26) Kolektiv autorů, *Živel Voda*, Koniklec 2005, s. 35.

3. Rebecca Rupp

²⁷ obr. č.12 Portrét spisovatelky

Ke spolupráci s Rebeccou Rupp (americká spisovatelka) jsem se dostala zcela náhodou, díky setkání ostravských přátel. Na základě toho mi byla nabídnuta spolupráce na plánovaném semináři, který se věnuje knihám této spisovatelky, zaměřené na přírodní živly. Nabídka se mi zdála zajímavá a tak jsem se rozhodla pro spolupráci. V následujících několika řádcích, bych se pokusila tuto americkou spisovatelku představit a přiblížit její tvorbu.

Rebecca Rupp je známá americká spisovatelka žijící ve městě Shaftsbury státu Vermont v USA. Svou proslulost získala nejen díky své literární tvorbě, ale především díky pedagogické činnosti. Rozpracovala didaktiku a plány vzdělávání dětí v domácích podmínkách. Tyto znalosti posléze sepsala v mnohých knihách, ve kterých se věnuje vzdělávání dětí od předškolního věku až po střední školu. Je autorkou vědeckopopulárních knih, které mají za cíl rozšířit znalosti dětí v různých oborech přírodních věd a lidských činností. Napsala i knihy, které svým fiktivním obsahem vzdělávají děti. Její knihy byly přeloženy i do cizích jazyků (francouzštiny a němčiny).

3.1. Tvorba a stručný obsah knihy

Rebecca publikuje v mnoha odborných časopisech a periodikách. Je zároveň jednou z producentů místní televizní stanice „*Domácí škola*“, kde často vystupuje a poskytuje rady rodičům. Můžeme tedy říci, že je spisovatelka vědecké literatury zaměřené na vzdělávání dětí školního věku v domácích podmínkách. Sama učila doma déle než deset let své tři syny. Její díla jsou převážně zaměřena na způsob a obsah výuky v do-

27) <http://images.google.cz>

mácích podmínkách. Jednou z jejích nejznámějších a pro mě nejdůležitější knihou, je ta nesoucí název *Čtyři přírodní živly*.

²⁸ obr. č.13 Titulní strana knihy *Čtyři přírodní živly*

Kniha je vlastně poutavý vědecko-historický přehled živlů. První, úvodní část knihy je věnována poznatkům starých Řeků a moderní atomové teorii, Aristotelovi a periodické soustavě prvků. Hlavní části knihy se široce věnují každému z živlů od vzniku mýtů, přes projevy v reálném světě, až po informace současných poznatků. Stěžejní části každého hlavního oddílu je informativní diskuze na všechny aspekty tématu. Dále se kniha zaměřuje na nedávné katastrofy jako tsunami ze dne 26. prosince 2004 a hurikán Katrina. Autorka vysvětluje, že nikdy nebylo tak důležité tyto katastrofy více pochopit jako nyní. Zaměřuje se na to, jak a proč k nim dochází. Tato kniha, která spojuje vědu, historii, literaturu a mytologii, je plná fascinujících příběhů, ale i faktů.

V závěru knihy jsou popsány jednoduché chemické rovnice, které vystihují jednotlivé živly, a které podle slov autorky, jsou milostným vyznáním srdce vědy. Kniha byla vydána v červnu 2005 nakladatelstvím „*Profile Books Ltd.*“.²⁹

28) http://www.allenandunwin.com/BookCovers/resized_97874471_224_297_FitSquare.jpg

29) <http://translate.google.cz>

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Design

Design se snaží co nejúčelněji propojit funkční a estetickou složku navrhovaného předmětu. Cílem designu je získat, upoutat a šokovat veřejnost. Záplava různých letáků, stránek, vizitek, katalogů a reklamy, nás obklopuje na každém našem kroku a jediné co ji může odlišit a prodat, je dobrá idea a kreativní design v kvalitním provedení.

4.1. Volba grafický design

S předmětem grafický design jsem se poprvé setkala již na střední škole. Tehdy šlo o prvotní seznámení s grafickými programy jako je Adobe Photoshop, Adobe Illustrator a Adobe Indesign. Tento předmět mi pomohl pochopit problematiku požadavků, které jednotlivé tiskoviny vyžadují, ale hlavně mi ukázal nový směr umělecké tvorby. Práce s těmito programy mě bavila, a proto jsem se jim rozhodla věnovat i dál. Když jsem se pak rozhodovala, kterou formou svou bakalářskou práci zpracuji, rozhodla jsem se pro grafický design.

4.2. Plakát

Plakát představuje v současné kultuře jednu z nejznámějších oblastí výtvarné tvorby. Je vlastně svým způsobem jistý druh propagace a komunikace, která v dnešní společnosti nebývale vzrostla. Spotřebitelé jsou ovlivňováni takovým množstvím tištěného materiálu, že je nabídka může snadno přesytit. Nesmíme ovšem zapomenout, že dnešní konkurence je nyní velká a proto není snadné spotřebitele zaujmout. Jak už jsem se zmínila, plakát je v jistém slova smyslu určitým druhem komunikace mezi grafikem a veřejností. Umělec se snaží komunikovat se světem prostřednictvím svého díla.

Termín komunikace je česky překládán jako „sdělení“, „sdělování“, který byl do našeho národního jazyka přenesen z angličtiny (communication). Vizuální lidská komunikace je vnímána jako předávání vizuálních znaků. Patří sem vizuální jevy jako písmo, znaky, symboly, grafické prostředky sdělování atd. V dnešní době se stále více ve vizuální komunikaci uplatňuje výtvarné umění. Jako názorný příklad je možné uvést plakát, inzerát a písmo v tisku, neboť ty všechny něco sdělují. Je pravdou, že u většiny tiskovin převažuje užitková funkce, ale i ta může být umělecky zpracována.

Tak jako každý propagační materiál, tak i plakát má tedy své funkce. V mém případě se jedná především o propagační účel. Úkolem těchto čtyř plakátů tedy je propagovat seminář zaměřený na tematiku živlů. Plakáty jsou formátu B1, tedy 100 × 70 cm. Jejich cílem je nalákat veřejnost na blížící se seminář. Jednotlivé plakáty obsahují název semináře, datum a čas konání. Ústřední motiv tvoří abstraktní vyjádření jednotlivých živlů. Důležitou roli v těchto plakátech má barevnost, kterou se nyní pokusím vysvětlit.

4.3. Barva

Barvu poznáváme a reagujeme na ni už od útlého dětství. Vytváříme si asociace s určitými barvami, a ty s námi zůstávají po celý život. V důsledku toho barvy mohou mít nejrůznější významy a jsou spojeny s různými emocemi. Barva je jedním z nejdůležitějších nástrojů grafického designéra. Může být použita ke sdělení velkého množství emocí a pocitů, k okamžitému probuzení pozornosti nebo jako signál k upozornění. Díky těmto poznatkům jsem brala i já velký ohled na výběr barev a jejich význam. Rozhodla jsem se, že právě barevnost bude představovat jednu z nejdůležitějších rolí v mém výstupu. Právě sama barevnost mi pomohla vyjádřit jednotlivé živly. Barva se mi stala pomocníkem, při upoutání pozornosti, zdůraznění určitých informací a samozřejmě i při vyjádření jednotlivých živlů.

4.4. Postup práce

Jeden z prvních úkolů, které jsem musela řešit, byla stručná, ale přesto výstižná historie, která byla důležitá pro nadcházející vývoj práce. Je pravdou, že literatury pro mé čerpání bylo mnoho, ale co se týče historie, ta bohužel v mnohé literatuře chyběla. Proto jsem zvolila jen její stručný popis. V této kapitole mi tedy nešlo a zdlouhavé líčení celé historie, nýbrž o stručný přehled a hlavní okamžiky. Další částí bylo seznámení s jednotlivými živly a opět jen jejich stručná charakteristika. Tato část byla rozdělena na historii, symboliku, atributy a případně i mýty. Poslední kapitola je věnovaná samotné autorce propagovaných knih a seznámení s její tvorbou. Po napsání celé teoretické části jsem dohledávala obrázky, vhodné jako doprovod k textu. Když už jsem měla jasnou a pevně danou teoretickou část, mohla jsem se věnovat části praktické.

4.5. Živly

Poslední a nejdůležitější část mé práce byla část praktické, tedy samotné plakáty o velikosti B1. Plakáty jsem tvořila pomocí bitmapového programu Adobe Photoshop CS3 a vektorového programu Adobe Illustrator CS.

Při hledání originality, která je důležitá na dnešním pestrém trhu, se nejedná jen o vizuálně silné plakáty, jde i o detaily (umístění textu, správné rozvržení použitých materiálů, správné zvolení barev). Všechny tyto prvky, pokud se s nimi zachází s nápaditostí, mohou plakát pozvednout na hodnotný předmět.

Svou bakalářskou práci jsem věnovala tématu, o který se zajímám a který jsem chtěla přiblížit okolí. Díky studiu grafického designu jsem měla možnost toto téma představit a vytvořit tak plakáty, které dávají možnost lidem nahlédnout do dané oblasti. V těchto plakátech se odráží mé nápady, ale zároveň také představuji svůj styl a přístup ke grafickému designu.

Plakáty jsem pojala jako individuální vyjádření jednotlivých živelů. Výchozím prvkem celé práce se staly ženské figury, pomocí kterých jsem vyjadřovala jednotlivé živly. Snažila jsem se především zdůraznit jejich siluety a *povýšit* lidské tělo na jinou úroveň. Šlo mi o to, aby tyto postavy nebyly jen vyjadřovací prostředek jednotlivých živelů, ale aby se staly jejich součástí. Záměrně jsem proto narušovala povrch lidské kůže, který byl přizpůsoben daným živelům. Zároveň jsem se však snažila zachovat jejich *lidskost*. Dalším důležitým bodem bylo vytvořit vhodné prvky k jednotlivým živelům a ty pak propojovat s figurou. Zde jsem věnovala velkou pozornost správnému zvolení barvy odpovídající danému živelu, neboť ta hrála důležitou roli. V zásadě mi tedy šlo o propojení fotografií, kresby, křivek a barev. Po zvládnutí této části jsem se věnovala umístění prvků do kompozice a následné propojení s textem. Jelikož se jednalo o sérii plakátů na dané téma, snažila jsem se zachovat jednotný styl a především vybrat prvek, který by dané plakáty spojoval. Tímto prvkem se stalo písmo a jeho kompozice jednotná u všech plakátů.

Stručně řečeno, výchozími body celé práce byly ženské figury vyjadřující pomocí úprav daný živel, dále vhodný výběr barev a vyobrazení živelů propojených s figurou tak, aby celá práce byla jasná a vyvážená. Plakáty v podstatě představují mé vlastní vnímání a vyjádření živelů. Je pravdou, že je mnoho cest a způsobů jak toto téma zpra-

covat a dané živly vyjádřit, ale mým cílem bylo do plakátů vnést kus sebe sama a přenést na papír své představy a nápady, tak jak dané téma vnímám já.

Závěr

Celá tato práce se pro mě stala velice zajímavou a důležitou částí mého studia. Stala se pro mě v mnoha věcech jistým přínosem a prostředníkem zkušeností. Na začátku jsem vše viděla jako snadný úkol, který bude brzy zvládnut, ale již v úvodu jsem zjistila, že sem se v mnoha věcech naivně mýlila. Již na začátku jsem si stanovila konkrétní cíle, které bylo mnohdy těžké dodržet, a proto jsem musela volit náhradní a přijatelnější varianty. Při psaní teoretické části jsem zjistila množství zajímavých informací, ale přírodní živly jsou velice obsáhlé téma a proto jsem své poznatky musela snížit jen na ty nejzákladnější.

Když se nyní za celou svou tvorbou ohlédnu, mohu říci, že jsem spokojená. Je pravdou, že nyní bych určité věci tvořila jinak, ale s výslednou prací jsem spokojena, stejně tak jako vedení semináře, pro které byly plakáty tvořeny. Závěrem bych chtěla říci, že jsem moc ráda za nabídku na tvorbu těchto plakátů, neboť mi dala možnost realizovat mé myšlenky a nápady. Tato práce mi pomohla rozšířit vědomosti o grafickém designu a v práci s grafickými programy. Jsem ráda, že mohu říci, že mě moje práce nejen bavila, ale zároveň i obohatila.

Obrazová příloha:

obr. č.14 Plakát vyjadřující *Živel Země*

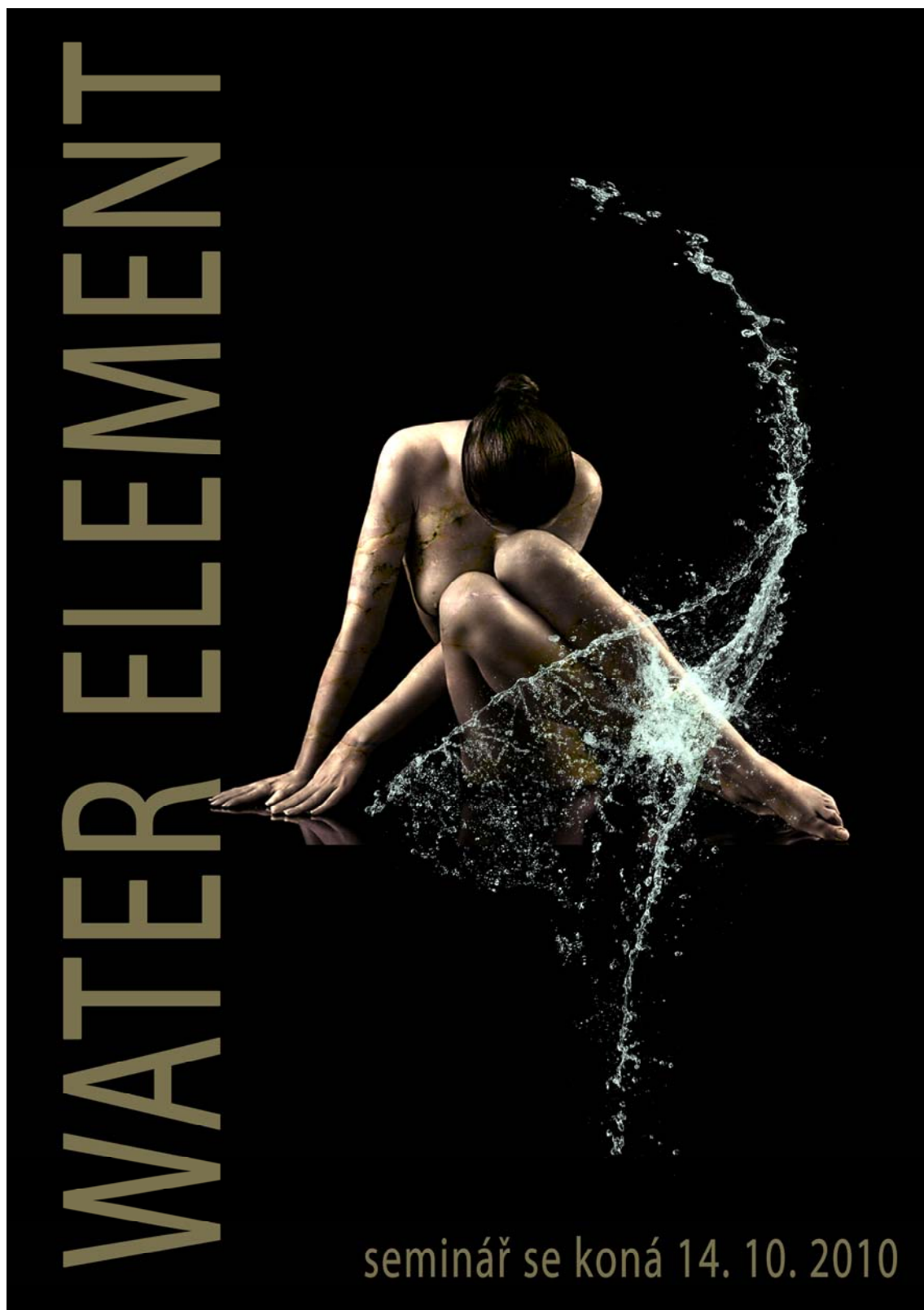
obr. č.15 Plakát vyjadřující *Živel Oheň*

AIR ELEMENT

seminář se koná 14. 10. 2010

obr. č.16 Plakát vyjadřující *Živel Vzduch*

obr. č.17 Plakát vyjadřující *Živel Voda*

Seznam vyobrazení:

- obr. č.1 Zápalná oběť proroka Eliáše před Baalovými kněžími
zdroj: Kolektiv autorů, *Živel Oheň-Energie*, Koniklec 2004, s. 20.
- obr. č.2 Vyobrazení řeckého příběhu o Titánu Prométheovi
zdroj: http://www.discworld.cz/images/ruzne/vite_ze/large/prometheus.jpg
- obr. č.3 Symbol slunce (odraz božského principu)
zdroj: Kolektiv autorů, *Živel Oheň-Energie*, Koniklec 2004, s. 30.
- obr. č.4 Prometheus nesoucí oheň
zdroj: Kolektiv autorů, *Živel Oheň-Energie*, Koniklec 2004, s. 22.
- obr. č.5 Nosiči symbolizující oheň
zdroj: Kolektiv autorů, *Živel Oheň-Energie*, Koniklec 2004, s. 20.
- obr. č.6 Symbol země
zdroj: Kolektiv autorů, *Živel Oheň-Energie*, Koniklec 2004, s. 32.
- obr. č.7 Symbol matky země (života)
zdroj: Kolektiv autorů, *Živel Oheň-Energie*, Koniklec 2004, s. 32.
- obr. č.8 Nosič symbolizující vzduch
zdroj: Kolektiv autorů, *Vzduch jako jeden z živlů*, Koniklec 1998. s. 62
- obr. č.9 Nosič symbolizující vodu
zdroj: Kolektiv autorů, *Živel Voda*, Koniklec 2005. S. 57.
- obr. č.10 Vyobrazení biblické potopy
zdroj: <http://upload.wikimedia.org>
- obr. č.11 Zázračný déšť- reliéf na sloupu Marka Aurelia v Římě
zdroj: Ludmila Tarcalová, *Kult a živly*, Uherské Hradiště 1999, s. 172.
- obr. č.12 Portrét spisovatelky
zdroj: <http://images.google.cz>
- obr. č.13 Titulní strana knihy Čtyři přírodní živly
zdroj: http://www.allenandunwin.com/BookCovers/resized_97874471_224_297_FitSquare.jpg●
- obr. č.14 Plakát- Živel Země
zdroj: Autorská tvorba
- obr. č.15 Plakát- Živel Oheň
zdroj: Autorská tvorba
- obr. č.16 Plakát- Živel Vzduch
zdroj: Autorská tvorba
- obr. č.17 Plakát- Živel Voda
zdroj: Autorská tvorba

Použitá literatura:

Publikace:

- Josef Kroutvor, *Živly*, Herrmann a synové 1997.
- Kolektiv autorů, *Vzduch jako jeden z živlů*, Koniklec 1998.
- Kolektiv autorů, *Živel Oheň-Energie*, Koniklec 2004.
- Kolektiv autorů, *Živel Voda*, Koniklec 2005.
- Kolektiv autorů, *Živel Země*, Koniklec 2004.
- Lakshmi Bhaskaranová, *Design publikací*, Slovart 2007.
- Ludmila Tarcalová, *Kult a živly*, Uherské Hradiště 1999.
- Milan Mysliveček, *Panoptikum symbolů, značek a znamení*, Horizont 1992.
- Miroslav Klivar, *Estetika nových umění*, Praha 1970.
- Peter Berling, *Dějiny astrologie*, Slovart 2004.
- Tomáš Vlček, *Současný plakát*, Praha 1976.
- Zdeněk Neubauer, *Skrytá pravda země*, Mladá Fronta 2005.

Internetové zdroje:

- http://www.jcmf.cz/lib/i_hvedy.html, vyhledáno 2. 3. 2010.
- <http://www.panna.cz/panna/clanek/77--alchymie-v-historii.html>, vyhledáno 1.3.2010.
- <http://spimajim.nazory.eu/zivly/informace-o-ctyrech-zivlech.html>, vyhledáno 3. 3. 2010.
- <http://search.seznam.cz/?q=%C5%BEivly&count=10&pId=HM9fS0BYOrcse5mpT-ka&from=101>, vyhledáno 3. 3. 2010
- http://www.discworld.cz/images/ruzne/vite_ze/large/prometheus.jpg, vyhledáno 7. 3. 2010.
- <http://www.etf.cuni.cz/~nidlova/w-uvodFil.html>, vyhledáno 7. 3. 2010.
- http://2.bp.blogspot.com/_3kjbIyhWWx0/RvWD9yx3wml/AAAAAHw/rPAeOkxHd8I/S220/anaximenes.gif, vyhledáno 7. 3. 2010.
- <http://www.greeceathensaegeaninfo.com/a-who/thales-miletus.jpg>, vyhledáno 7. 3. 2010.
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/56/Gustave_Dor%C3%A9_-_The_Holy_Bible_-_Plate_I_-_The_Deluge.jpg, vyhledáno 7. 3. 2010.
- <http://images.google.cz>, vyhledáno 7. 3. 2010.
- http://www.allenandunwin.com/BookCovers9781861974471_FitSquare.jpg, vyhledáno 7. 3. 2010.
- <http://translate.google.cz>, vyhledáno 1. 3. 2010.
- http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=75580, vyhledáno 2. 3. 2010.
- <http://www.crg.cz/~historie/referaty/starovek/asie/cinske-nabozenstvi.htm>, vyhledáno 4. 3. 2010.

Anotace

Příjmení a jméno: Žiškova Markéta

Katedra: výtvarné výchovy PdF UP Olomouc

Název práce: Přírodní živly

Vedoucí práce: Ak. soch. Tomáš Chorý

Počet stran: 33

Počet příloh: 5

Počet titulů použité literatury: 12

Počet dalších materiálů: 14

Klíčová slova: Živel

Rebecca Rupp

Grafický design

Figura

Plakát

Resumé

Ke zpracování praktické bakalářské zkoušky jsem si vybrala téma Přírodní živly. Jedním z hlavních důvodů byla zajímavá zakázka pro ostravské sdružení, ale hlavně je to téma, které mě zajímá a které jsem chtěla originálně vystihnout. Praktickou část tvoří čtyři plakáty o velikosti B1. V této části se věnuji převážně samotným plakátům, vyjádřením jednotlivých živelů a práci s grafickými programy. V teoretické části jsem se rozhodla zmínit o přírodních živlech, které jsou hlavním tématem práce a Rebecce Rupp, jejíž kniha byla jedním z podnětů celé tvorby.